

"שבתאי לוז'ינסקי" ("SUSANA")

נקראה על שמו של פעיל המוסר לעלייה באיטליה, שנהרג בתאונת דרכים סמוך להפלגת הספינה.

בננתה בשנת 1946 באיטליה כספינת סוחר קטנה. שמה המקורי היה "SUSANA". הספינה בנויה עץ, בעלת תפוסה ברוטו של 298 טון, שני תרנים ומנוע, ויכולה לפתח מהירות של כ-9 קשר. אורכה כ-45 מ' ורוחבה כ-9 מ'. בתחילת 1947 נרכשה על ידי המוסר לעלייה באיטליה, והוכשרה להוכלת כ-800 מעפילים. בתחילת פברואר הייתה הספינה אמורה להביא מעפילים לארץ, אך בעת ההעמסה בים סוער חדרו אליה מים, קרוב לוודאי בעקבות קלקול רציני בציד המדחף, וייתכן שבגלל חבלה. העמסת המעפילים הופסקה והספינה נגררה למספנה בלה-ספציה ושם תוקנה. המעפילים הועברו לספינת מעפילים אחרת, "חיים ארלחודוב". ב-3 במרס 1947 הפליגה הספינה ממעגן מטפונטו שבמפרץ טרנטו אל ארץ ישראל, כאשר על סיפונה 665 מעפילים ובשמה החדש "שבתאי לוז'ינסקי". היא הייתה מצוותת בצוות איטלקי לרבות רב החובל.

מפקד הספינה מטעם המוסר לעלייה היה דוד מימון, איש פלי"ם מנוסה שתפקד בפועל גם כרב החובל של הספינה. יחד אתו היו עוד 4 מלווים, ובהם אלחוטאי. כדי להקל את הצפיפות בזמן ההפלגה, הפליגה בעקבותיה ספינה נוספת, "אלברטינה", ועליה עוד כ-160 מעפילים, אשר היו אמורים לעבור ל"שבתאי לוז'ינסקי" בקרבת הארץ. ב-9 במרס, לאחר הפלגה בים סוער וכמה תקלות, נפגשו שתי הספינות ליד כף קלדוניה, בחוף הדרומי של טורקיה. המעפילים מ"אלברטינה" עברו ל"שבתאי לוז'ינסקי", ול"אלברטינה" עברו אנשי הצוות האיטלקיים, חוץ מרב החובל ומכונאי הספינה.

כאמור, היה דוד מימון ימאי מנוסה. הוא בחד בנתיב הפלגה שונה מהרגיל. מכף קלדוניה הפליג דרומה עד לחוף לוב, וממנה מזרחה לאורך החוף המצוי עד לפורט סעיד. משם פנה צפונה לררום חוף ארץ ישראל. הוא הניח בצדק, שבאזור המאוכלס ביישובים יהודיים מעטים, יהיו גם הסוירים של הכריטים רלילים יותר וקפדניים פחות. נוסף על כך הקפיד דוד מימון על משמעת "הסוואה" חמורה. למרות הצפיפות עלו המעפילים על הסיפון רק בלילה, ובמשך היום היו האנשים במצב הכן לכיסוי המחסנים. כל מכנה מהסיפון אשר היה עלול להסגיר את זהות הספינה הוסד, ונשמרה בקפדנות דממת אלחוט. במשך כל ההפלגה לא נתקלה הספינה "שבתאי לוז'ינסקי" לא במטוס ולא במשחתת בריטית.

הנחיתה נקבעה בחוף ניצנים. ב-12 במרס השליכה הספינה עוגן מול חוף

ניצנים והוחל בהורדת המעפילים. הים היה סוער, סירות הגומי התהפכו וההורדה בתנאים אלו לא הייתה אפשרית. הספינה הרימה עוגן וביצעה הקפה כמרחק של כ-120 מ' מקו החוף. הפעולה התבצעה במרחק קטן ממתנה מס' 511 של הצבא הבריטי. שלוש שעות נמשכה ההורדה עד שהתעורר הצבא הבריטי והקיף את החוף. למעשה התגלו המעפילים כאשר חיילי מחסום דרכים בדקו שיידה של שלושה אוטובוסים אשר הובילו את המעפילים. המעפילים התערכו בין אנשי היישובים היהודיים הסמוכים, וב-900 איש נעצרו במחנה הצבאי. לאחר כישלון הניסיון להפריד ביניהם, גורשו לקפריסין כ-700 איש, ובהם כ-170 מתושבי הארץ לרבות כמה אנשי פלי"ם.

300 איש הוחזרו כעבור כמה שבועות. כסיכומו של דבר, כמחצית ממעפילי הספינה "שבתאי לוז'נסקי" נשארו בארץ והשאר גורשו לקפריסין.
מקורות:

"שבתאי לוז'נסקי" על חוף ניצנים

אהרוני ר.: "מוטות תורן", עמ' 156-158.
 בוגנר נ.: "ספינות המרי", עמ' 296-301.
 בן צור י.: הערות.

מס' סדרה 1
2

ר/ח הלל ירקוני

ספינות מעפילים מ-א' עד ת'

גוונים

הצילומים לקוחים מאוסף מוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה, אלא אם בן מצוין אחרת

מסת"ב: 9-733-411-965-ISBN

©
תשס"ה
2005

כל הזכויות שמורות
להוצאה ולמחבר
תל-אביב, רח' בר-כוכבא 29
טל': 5283648

נסדר: "סדר צלם בע"מ" ת"א
רפוס: בני שאול